

# Návrh na vysporiadanie pohľadávky Slovenskej republiky voči Čiernej Hore

## I. Pohľadávka Slovenskej republiky (SR) voči Čiernej Hore

Slovenská republika (ďalej len „SR“) a Česká republika (ďalej len „ČR“) sa stali vlastníkami pohľadávok civilného charakteru po bývalej Českej a Slovenskej Federatívnej Republike (ďalej len „ČSFR“) voči bývalej Socialistickej Federatívnej Republike Juhoslávie (ďalej len „SFRJ“), ktoré vznikli z titulu predbežného vykonávania Platobnej dohody medzi vládou ČSFR a Zväzovou výkonnou radou Skupštiny SFRJ zo dňa 8.2.1991<sup>1</sup> (ďalej „Platobná dohoda“).

Na základe Platobnej dohody a Dohody o bankovo technickom postupe (obe z roku 1991) bol medzi Československou obchodnou bankou<sup>2</sup> (ďalej len „ČSOB“) a Národnou bankou Juhoslávie Belehrad (ďalej len „NBJ“) otvorený dňa 1.3.1991 likvidačný bezúročný účet, na ktorý bolo prevedené saldo z clearingového účtu (so stavom ku dňu 28.2.1991, t.j. 80,57 mil. clg. USD – stav v prospech ČSFR). Saldo na likvidačnom účte sa vyvíjalo v neprospech SFRJ. Na tento stav reagovala NBJ vyhlásením tzv. „Stop payments“ s platnosťou od 4.4.1991, t.j. prestala účtovať na likvidačný účet platby za uskutočnené československé vývozy. Keďže československá strana považovala tento krok za neoprávnený, ČSOB československé vývozy naďalej korunovo preplácala a účtovne tieto vývozy premietala do salda na likvidačnom účte. Výsledkom bolo rozdielne niekoľkomiliónové saldo v evidenciách oboch bánk. V súlade s Platobnou dohodou bol platobný clearingový styk ukončený k 31.5.1991. Definitívne saldo na likvidačnom účte k 31.5.1991 malo byť bankami odsúhlasené do 31.8.1991 a následne vyrovnané dlžníckou stranou do 31.10.1991 vo voľne zameniteľnej mene. Vplyvom politicko-ekonomickej situácie v bývalej SFRJ (vojna, rozpad štátu, vyhlásenie nových národných mien, sankcie Rady bezpečnosti OSN) nemohlo byť saldo v stanovených termínoch odsúhlasené a vyrovnané.

K odsúhlaseniu salda likvidačného účtu došlo v marci 1992. Saldo likvidačného účtu malo byť uhradené tovarom a službami najneskôr do 31.12.1993. Prípadný zostatok na likvidačnom účte mal byť dlžníckou stranou vyrovnaný do 31.1.1994 v hotovosti (v pomere 1 clg. USD = 1 USD). Tieto skutočnosti boli dohodnuté v Protokole z rokovania delegácie ČSFR a SFRJ konaného v dňoch 23. – 26.3.1992 v Prahe (ďalej len „Protokol z roku 1992“). Súčasne bolo dohodnuté spätné úročenie salda od 1.11.1991 vo výške 5,5 % p.a. (s cieľom motivovať dlžnícku stranu k rýchlejšiemu splácaniu salda). V máji 1992 boli na Zväzovú republiku Juhoslávie<sup>3</sup> (ďalej len „ZRJ“) uvalené sankcie Rady bezpečnosti OSN, ktoré znemožňovali ako tovarové tak aj finančné transfery – splácanie dlhu nebolo zahájené. Sankcie Rady bezpečnosti OSN boli zrušené v roku 1996.

---

<sup>1</sup> Účelom Platobnej dohody bolo určenie spôsobu likvidácie záväzkov, ktoré vznikli z titulu clearingového zúčtovania podľa Platobnej dohody medzi ČSSR a SFRJ zo dňa 9.5.1964. Platobná dohoda z 8.2.1991 vytvárala tiež prechod k finančnej a bankovej praxi zúčtovania a platieb vo voľne zameniteľnej mene.

<sup>2</sup> V bilancii ČSOB boli vedené pohľadávky a záväzky vo voľne zameniteľných a v nezameniteľných menách, ktoré súviseli s uzatvorenými medzivládskymi dohodami. V prípade SFRJ to bolo v nadväznosti na Platobnú dohodu uzatvorenú medzi ČSSR a SFRJ z 9.5.1964 a následne v nadväznosti na Platobnú dohodu uzatvorenú medzi ČSFR a SFRJ z 8.2.1991.

<sup>3</sup> Zväzová republika Juhoslávia alebo Juhoslovanská zväzová republika bola federáciou Čiernej Hory a Srbskej republiky, ktorá vznikla na zvyšku územia Juhoslávie 12.2.1992 po odtrhnutí Slovinska, Chorvátska, Macedónska, Bosny a Hercegoviny a po prijatí novej ústavy.

Ďalšie kolo odsúhlasenia salda na likvidačnom účte sa uskutočnilo až v júli 1997 v Belehrade a následne v októbri 1997 v Prahe. Bolo odsúhlasené celkové saldo v prospech ČSFR v sume 85,97 mil. clg. USD (z toho podiel v prospech ČR 54,88 mil. clg. USD a v prospech SR 31,09 mil. clg. USD). Zároveň bolo dohodnuté, že podmienky splatenia salda budú dohodnuté v rámci separátnych bilaterálnych rokovaní medzi ČR a ZRJ, resp. SR a ZRJ.

V priebehu nasledujúcich rokov sa uskutočnilo niekoľko rokovaní na pracovnej úrovni, avšak bez výraznejšieho posunu. Základným problémom bolo dosiahnutie vzájomnej dohody na rozdelení dlhu medzi nástupníckymi krajinami bývalej Juhoslávie a úročení celkovej pohľadávky, ktoré bolo stanovené v Protokole z roku 1992.

Dlh krajín bývalej Juhoslávie nebol nikdy medzi nimi vzájomne uznaný a rozdelený. Vzhľadom na tieto skutočnosti Ministerstvo financií SR (ďalej len „MF SR“) eviduje pohľadávku voči krajinám bývalej Juhoslávie ako celku a nie voči jednotlivým nástupníckym štátom (výnimka je v prípade Srbskej republiky, kde bola už podpísaná medzivládna dohoda).

*Stav pohľadávky SR z evidencie MF SR:*

|                           | <b>v mil. clg.<br/>USD<br/>k 31.12.2019</b> | <b>v mil. EUR<br/>k 31.12.2019</b> |
|---------------------------|---------------------------------------------|------------------------------------|
| Juhoslávia - istina       | 19,97                                       | 17,78                              |
| Juhoslávia - úroky        | 70,22                                       | 62,50                              |
| Srbská republika - istina | 11,12                                       | 9,90                               |
| Srbská republika - úroky  | 13,61                                       | 12,11                              |

*Pozn.: Pohľadávka nie je od roku 2017 úročená.*

MF SR si pre svoje interné účely vedie evidenciu pohľadávok SR voči jednotlivým nástupníckym štátom bývalej SFRJ, a to v súlade s ustanoveniami Dohody o sukcesii – dohoda o otázkach nástupníctva, ktorú podpísali dňa 29.6.2001 vo Viedni Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Macedónsko, Slovinsko a Federatívna republika Juhoslávia (Srbská republika a Čierna Hora). Dohoda vstúpila do platnosti 2.6.2004. Sukcesie do finančných zodpovedností sú upravené v článku 2, odsek 1 písmeno A Prílohy C predmetnej dohody, ktorá sa venuje finančným aktívam a pasívam bývalej SFRJ. Medzi finančné záväzky bývalej SFRJ patrí aj externý dlh voči veriteľským štátom a medzinárodným finančným inštitúciám. Podľa vyššie uvedenej dohody z roku 2001 mal byť dlh bývalej SFRJ rozdelený medzi nástupnícke štáty nasledovne: Bosna a Hercegovina 15,50 %, Chorvátsko 23,00 %, Macedónsko 7,50 %, Slovinsko 16,00 % a FRJ 38,00 %. Následne na základe Rozhodnutia č. 14/2005 Rady ministrov Srbskej republiky a Čiernej Hory z 8.4.2005 bol podiel FRJ 38,00 % rozdelený medzi Srbskú republiku a Čiernu Horu v pomere 35,77 % (Srbská republika) a 2,23 % (Čierna Hora). Podmienkou však bolo, že tento percentuálny kľúč a finálne rozdelenie dlhu má byť definitívne potvrdený zo strany výboru (komisie), ktorý sa vytvoril na základe článku 6 Prílohy C. Na základe rokovania tohto výboru a vzájomnej dohody mal byť zostavený definitívny zoznam zahraničného dlhu SFRJ. Do dnešného dňa výbor (komisia) nedospel k dohode na definitívnom rozdelení dlhu SFRJ<sup>4</sup>.

<sup>4</sup> Nástupnícke štáty bývalej SFRJ (Chorvátsko a Slovinsko) požadujú rozdelenie dlhu podľa zrealizovaných investičných akcií na území jednotlivých nástupníckych štátov, čím by ich podiel na celkovom dlhu bývalej SFRJ bol nižší.

## II. Návrh Dohody medzi vládou SR a vládou Čiernej Hory o urovnaní dlhu Čiernej Hory

V máji 2019 bola v Belehrade podpísaná na úrovni premiérov oboch krajín medzivládna dohoda o urovnaní dlhu Srbskej republiky voči SR. Medzivládnu dohodou bol odsúhlasený konečný dlh Srbskej republiky voči SR v sume 24,73 mil. USD a spôsob urovnania dlhu bol dohodnutý v súlade s podmienkami tzv. „Parížskeho klubu veriteľov“ – časť uznaného dlhu (66 %) sa odpustila a zvyšnú časť (7,21 mil. USD) srbská strana uhradila jednorazovo v hotovosti vo februári 2020.

Čierna Hora dlhodobo deklarovala, že pri riešení dlhu voči SR, resp. ČR sa bude kompletne držať podmienok vyrokovaných so Srbskou republikou. V tejto súvislosti MF SR pripravilo návrh textu medzivládnej dohody o urovnaní dlhu Čiernej Hory voči SR s tým, že jej podstata vychádza z dohody so Srbskou republikou. Následne text medzivládnej dohody predložilo prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, resp. Veľvyslanectva SR v Podgorici Ministerstvu financií Čiernej Hory a po niekoľkých výmenách pripomienok a návrhov na zmeny sa obidve ministerstvá financií dohodli na finálnom texte Dohody medzi vládou SR a vládou Čiernej Hory o urovnaní dlhu Čiernej Hory voči SR (ďalej len „Dohoda“).

Základné body z návrhu textu Dohody:

- odsúhlasenie istiny dlhu Čiernej Hory voči SR v sume 0,69 mil. clg. USD (2,2344 %<sup>5</sup> z hodnoty dlhu bývalej SFRJ);
- istina dlhu podlieha jednoduchému úročeniu, úroky sa vypočítajú na základe pravidla 30/360 p.a. s nasledujúcimi úrokovými sadzbami:
  - sadzba 5,5 % p.a. bude aplikovaná na obdobie od 1.11.1991 do 31.12.2018,
  - po 1.1.2019 sa úroky nebudú počítať;
- bolo potvrdené, že parita clg. USD (klíringového dolára) vo vzťahu k USD bude 1:1;
- odsúhlasuje sa konečný zostatok dlhu Čiernej Hory voči SR v sume 1,73 mil. clg. USD (suma pozostáva z istiny 0,69 mil. clg. USD a úrokov 1,04 mil. clg. USD).

Po vzore urovnania dlhu so Srbskou republikou sa aj v prípade Čiernej Hory aplikujú podmienky tzv. „Parížskeho klubu veriteľov“<sup>6</sup>. Podmienky „Parížskeho klubu veriteľov“ pri urovnaní dlhu zo strany dlžníka uplatňujú buď krátky variant (hotovostné platby zo strany dlžníka rozložené do 20 rokov) alebo dlhý variant (hotovostné platby zo strany dlžníka rozložené do 30 rokov). Oba varianty však predpokladajú odpustenie časti uznaného dlhu v hodnote 66 %, čo znamená, že aj pri riešení dlhu Čiernej Hory dôjde k jednorazovému odpusteniu časti uznaného dlhu. V prípade SR to znamená jednorazové odpustenie sumy 1,14 mil. USD (t.j. 66 % z hodnoty 1,73 mil. USD), pričom toto odpustenie bude zaznamenané s negatívnym vplyvom na deficit verejných financií v čase podpisu Dohody. Výška odpustenej sumy bude následne vykázaná OECD ako oficiálna rozvojová spolupráca (ODA) SR.

Vzhľadom na hodnotu zostatku uznaného dlhu bolo s Čiernou Horou dohodnuté, že zostatok uznaného dlhu v sume 0,59 mil. USD Čierna Hora nebude splácať postupne ale ho splatí jednorazovo, do 90 dní od nadobudnutia platnosti Dohody. Tento variant je z hľadiska príjmu

<sup>5</sup> V zmysle Dohody o otázkach nástupníctva uzatvorenej nástupníckymi štátmi bývalej SFRJ vo Viedni v júni 2001.

<sup>6</sup> Najdôležitejšou podmienkou „Parížskeho klubu veriteľov“ je doložka najvyšších výhod. Ide o to, že musíme uplatňovať minimálne také podmienky (priaznivé pre dlžníka – Čiernu Horu) aké sa uplatnili pri hocijakej predošlej dohode medzi dlžníkom (Čiernou Horou) a členom Parížskeho klubu veriteľov.

SR najvýhodnejší a vo svojej podstate určitým spôsobom eliminujeme riziko z výhľadu prerozdelených splátok na dlhé obdobie.

Splátka dlhu zo strany Čiernej Hory bude v zmysle zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov príjmom štátnych finančných aktív.

Vzhľadom na skutočnosť, že do dnešného dňa nedošlo medzi nástupnickými štátmi bývalej SFRJ k vzájomnej dohode na definitívnom rozdelení dlhu SFRJ, návrh Dohody obsahuje ustanovenie, podľa ktorého v prípade, že nástupnícke štáty bývalej SFRJ uzavru novú dohodu o konečnom rozdelení celkového dlhu bývalej SFRJ voči bývalej ČSFR, strany (SR a Čierna Hora) otvorenia nové rokovania (článok 6 návrhu Dohody).